

Arviointi

25.8.2021

VN/11297/2020
VN/11297/2020-VM-18

Valtioneuvoston kanslia

Valtakunnallisen etätyösuosituksen voimassaolon perusteiden tarkastelu

Perusteet:

Osana toimenpiteitä koronaviruksen leviämisen estämiseksi valtioneuvosto linjasi 23. lokakuuta 2020 valtakunnallisesta etätyösuosituksesta. Suositus on ollut voimassa toistaiseksi ja siinä on otettu huomioon epidemiologinen tilannearvio ja kehitys. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö arvioivat etätyösuosituksen perusteita uudelleen 23.12.2020 ja esittivät, että etätyösuositus pidetään voimassa ja arvioidaan uudelleen 30.6.2021 mennessä alkuvuodesta 2021 vaikeutuneen koronavirusepidemiatilanteen perusteella. Osana hybridistrategian toimenpiteitä valtioneuvosto on tammikuussa 2021 arvioinut eri torjuntatoimenpiteitä ja päättänyt toimintasuunnitelman laatimisesta ja sen myötä asteittaisesta valmistautumisesta yhteiskunnan avaamiseksi. Osana tätä hybridistrategian toimintasuunnitelmaa etätyösuosituksen perusteita ja voimassaoloa arvioitiin 18.6.2021, jolloin päädyttiin jatkamaan etätyösuositusta kiihtymis- ja leviämisvaiheen alueilla elokuun loppuun saakka.

Koronavirusepidemia saatiin kevään aikana rajoitustoimenpiteillä ja rokotekattavuuden kautta laskemaan, mutta kesän aikana herkästi tarttuvan delta-virusmuunnoksen myötä tartunnat lähtivät uudelleen nousuun. Työikäisten kohtaamisista merkittävä osa tapahtuu normaalioloissa työtehtävissä ja työikäisten osuus epidemian leviämiseksi on osoittautunut varsin merkittäväksi. Etätyösuosituksen jatkuminen on eri arvioiden mukaan edesauttanut epidemian hillitsemisessä, vaikka myös muilla suojautustoimenpiteillä on ollut merkittävä vaikutus.

Arviointi:

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö ovat tarkastelleet valtakunnallisen etätyösuosituksen voimassaolon perusteita epidemiologisen tilanteen kehittymisen ja etätyösuosituksen toimivuuden ja vaikutusten kannalta. Lisäksi on pyydetty Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Työterveyslaitoksen arvioinnit sekä epidemiologisesta kehityksestä että etätyön vaikutuksista osana koronan torjuntatoimenpiteitä (liitteet 1 ja 2).

Uusien koronatapausten määrä on ollut kasvussa viimeiset yhdeksän viikkoa. Viikolla 31 (2.–8.8.) uusia tapauksia todettiin yli 5 000, noin 400 tapasta enemmän kuin edeltävällä viikolla 30. Viikolla 32 (9.–15.8.) todettiin kutakuinkin sama määrä tartuntoja kuin viikolla 31. Pahin nousu tartunnoissa näyttää tasaantuneen. Epidemian luonne on muuttunut alkukesän jälkeen. Tauti leviää tällä hetkellä erityisesti rokottamattomien nuorten ja nuorten aikuisten piirissä. Tartuntoja todetaan tällä hetkellä niin paljon, että tilanne voi nopeastikin edelleen heiketä rokotuskattavuuden hyvästä etenemistä huolimatta. Tällä hetkellä koronatartunnat ovat pääasiassa koronaviruksen delta-muunnoksia. Sen tartuttavuus on suurempi kuin muilla tähän asti todetuilla virusmuunnoksilla. Vaikka epidemiapurkaukset tietyillä alueilla on saatu melko tavanomaisin rajoitustoimin sammumaan, ne osoittavat, että takaiskut ilman varotoimia ovat yhä mahdollisia. Siksi torjuntatoimenpiteistä ja suosituksista ei ole perusteltua vielä laajasti luopua.

Koronavirusepidemian ollessa laajasti kasvussa valtakunnallisesti valtioneuvosto suositteli, että julkisen sektorin työntekijät, joiden työtehtävät sen mahdollistavat, työskentelisivät etätyössä mahdollisimman laajasti. Tämä on toteutunut hyvin eikä etätyöllä ole ollut merkittäviä välittömiä haittavaikutuksia. Työyhteisöissä toimintaa ja yhteisön tilaa on arvioitu erilaisten työolobarometrien kautta. Haasteena laajassa etätyössä on ollut se, että sitä ei voida soveltaa kaikissa julkisen sektorin työtehtävissä ja pitkään jatkuneena haasteita syntyy työyhteisöjen toiminnassa, asiakastyön järjestämisessä ja eri tehtävien yhteensovittamisessa sekä jossain määrin myös poikkeustilanteen johtamisessa. Merkittävästi vähentynyt työpaikoilla käynti vaikuttaa välillisesti myös talouteen, erityisesti työpaikkaruokailuun, työmatkaliikenteeseen ja muuhun sellaiseen yritystoimintaan, jonka toteutus on sidoksissa työpaikkoihin.

Valtioneuvosto suositteli vastaavaa etätyötä myös yksityisille työnantajille tiedostaen, että lähi- ja etätyön terveysturvallisen yhteensovittamisen arviointi tapahtuu työpaikkatasolla. Etätyön vaikutukset itse työntekemiseen ovat hyvin samanlaisia yksityisellä sektorilla kuin julkisellakin ja etätyön tekeminen on jatkunut laajana. Toisaalta yritystoiminnan ylläpitäminen ja toiminnan vaatimukset ohjaavat keskeisemmin järjestelyitä työpaikoilla. Tämä on todettu myös suosituksessa, jossa korostetaan vastuuta työpaikoilla edistää työjärjestelyitä, joilla vähennetään lähikontakteja ja muita riskitekijöitä.

Epidemiatilanteeseen sidotulla etätyösuosituksella on arviointien perusteella ollut positiivinen vaikutus taudin leviämisen rajoituskeinona ja alueelliseen tautitilanteeseen sidoksissa oleva suositus on toiminut hyvin.

Johtopäätökset

Edellä olevan perusteella on todettavissa, että epidemiologinen tilanne on haasteellinen. Sen vuoksi 31.8.2021 lähtien ei voida katsoa luovuttavan etätyösuosituksesta. Työikäisen väestönsosan rokotuskattavuus paranee hyvää vauhtia, mutta tällä hetkellä se ei vielä ole kahden rokotteen osalta riittävä.

Rokotuskattavuuden nousun myötä valmistelutyö etätyöstä hybridityöhön siirtymisestä on aloitettava välittömästi. Etätyöstä kohti uutta normaalia tapahtuva valmistelu edellyttää toimia sekä kansallisella että työpaikkojen tasolla. Kansallisella tasolla etätyön jälkeiseen aikaan siirtymisen osalta aloitetaan kolmikantainen valmistelu muun muassa työpaikoille paluusta ja hybridityöstä. Työpaikkojen osalta valmistelu toteutetaan lainsäädännön

mukaisesti riskinarvioinnin perusteella. Edellä olevan perusteella sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö arvioivat, että edelleen on olemassa vahvat perusteet jatkaa etätyösuositusten voimassaoloa kiihtymis- ja leviämisvaiheen alueilla syyskuun loppuun saakka, kunnes rokotusten etenemisessä on saavutettu riittävä kattavuus ja nähdään erilaisten rajoitustoimenpiteiden purkamisen vaikutukset. Etätyösuositusten voimassapitämistä pitää kuitenkin arvioida lyhyellä aikavälillä ja se arvioitaisiin uudelleen syyskuun puolivälissä 2021.

Valtiosihteeri kansliapäällikkö

Juha Majanen

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Liitteet THL:n tilastotietojen mukaiset COVID-19 tartunnat viikoittain Suomessa
Rokotuskattavuus Suomessa
Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto etätyösuositukseen
Työterveyslaitoksen lausunto etätyösuositukseen.

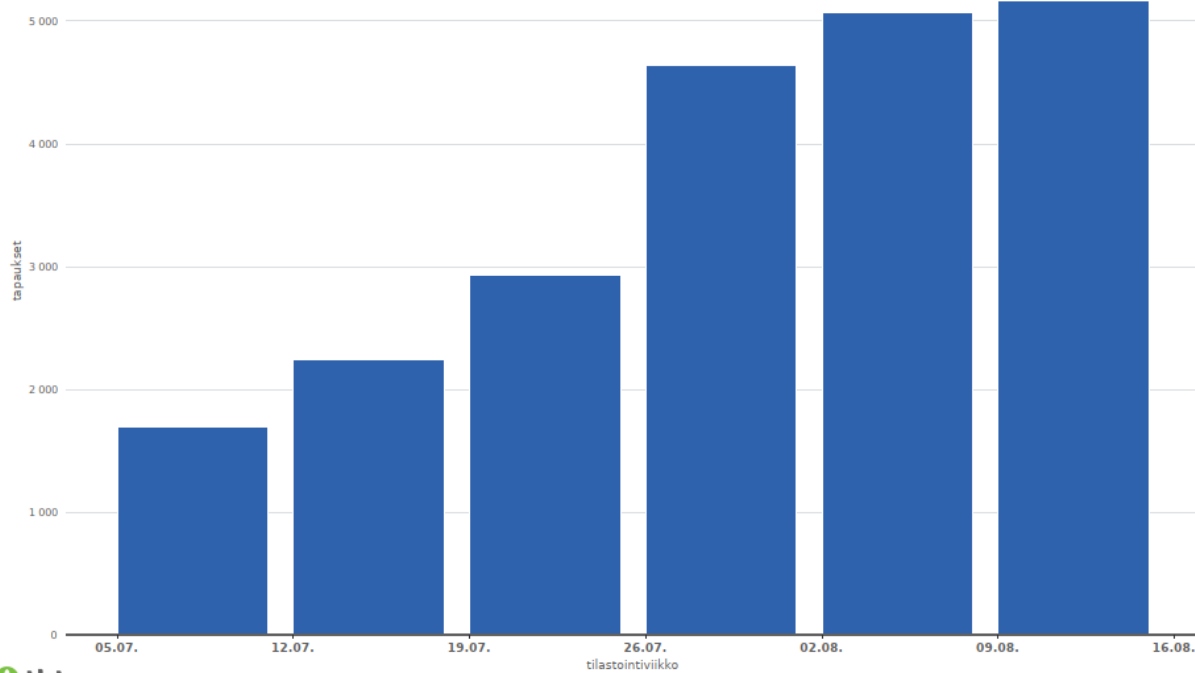
Jakelu Ministeriöt ja virastot

Tiedoksi Viestintä STM, VM, VNK

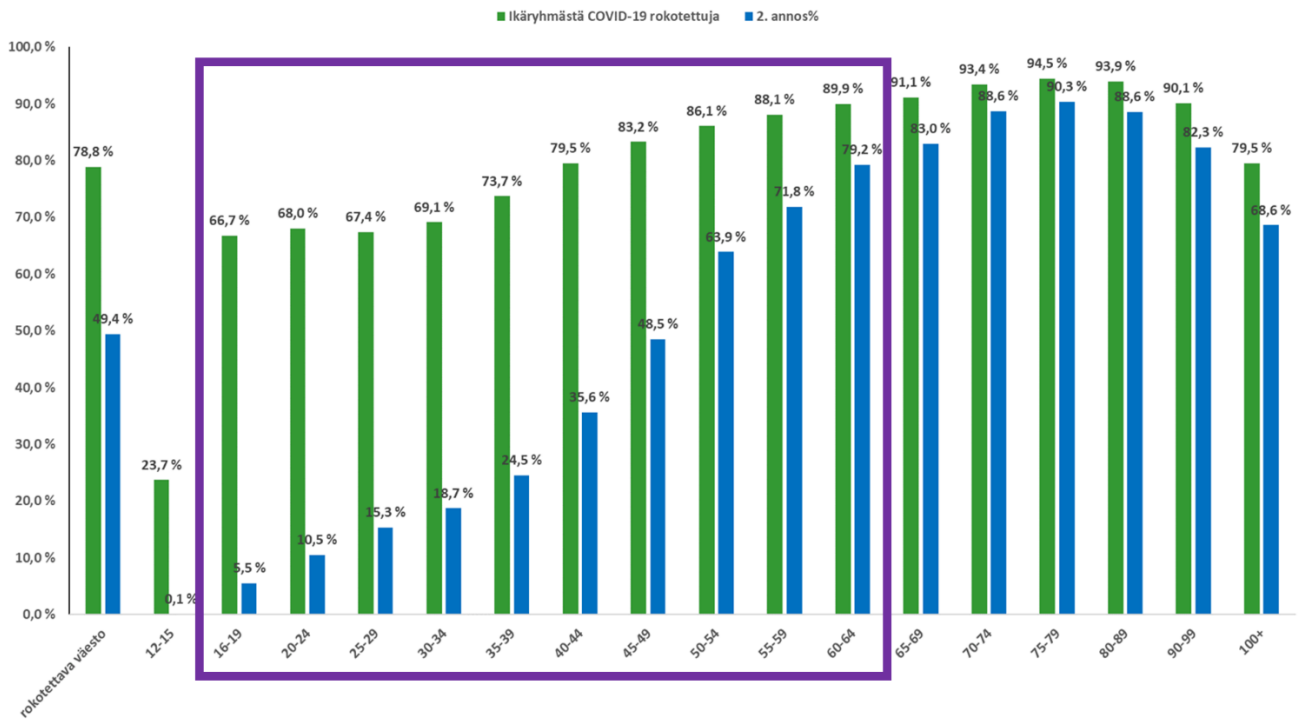
LIITE 3

THL:n tilastotietojen mukaiset COVID-19 tartunnat viikoittain Suomessa (18.8.2021 päivitetty tilasto)

Todetut COVID-19 -tapaukset kalenteriviikoittain

LIITE 4. Rokotuskattavuus Suomessa (työkäiset 15-64 -vuotiaat nelion sisällä)

16.8.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle etätyösuosituksesta syksyille 2021

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta epidemiatilannetta koskevaa lausuntoa etätyösuosituksen muodostamiseksi syksyllä 2021.

Covid-19-pandemia, epidemiologinen tilannekuva

Uusien koronatapausten määrä on ollut kasvussa viimeiset kahdeksan viikkoa. Viikolla 31 (2.–8.8.) uusia tapauksia todettiin yli 5 000, noin 400 tapausta enemmän kuin edeltävällä viikolla 30. Kalenteriviikoittain tarkasteltuna viikon 32 (9.–15.8.) tapausmäärä tulee olemaan samaa luokkaa, noin 5000 tapausta viikkotasolla (taulukko 1, kuva 1).

Koko maan 14 vrk ilmaantuvuus oli 16.8. noin 181/100 000 väestö. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä tartuntojen ilmaantuvuus oli suurinta, yli 305/100 000 väestö/14 vrk. Ilmaantuvuudessa on suuria alueellisia eroja.

Tartuntamäärien jyrkkä kasvu valtakunnallisella tasolla on siis hidastunut, vaikka tartuntoja todettiin viikolla 31 yli yhdeksän kertaa enemmän kuin alkukesän rauhallisemmassa epidemiatilanteessa ennen juhannusta, jolloin tapauksia todettiin noin 550 viikossa (viikoilla 23 ja 24). Tartuntoja todetaan tällä hetkellä niin paljon, että tilanne voi nopeastikin edelleen heiketä, rokotuskattavuuden hyvästä etenemistä huolimatta.

Epidemian luonne on muuttunut: tautia leviää tällä hetkellä erityisesti rokottamattomien nuorten ja nuorten aikuisten piirissä. Kasvavan rokotekattavuuden myötä heikentynyt epidemiatilanne ja kasvaneet tartuntamäärät eivät kuitenkaan suoraan johda sairaalahoidon tarpeen kasvuun samalla tavalla kuin syksyn 2020 tai kevään 2021 epidemiahuippujen myötä, kun valtaosa väestöstä oli vielä rokottamatta. Kasvava tapausmäärä kuormittaa kuitenkin huomattavasti perusterveydenhuoltoa ja heijastuu sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyteen sekä erikoissairaanhoidon potilaiden jatkohoidon järjestämiseen.

Epidemia leviää edelleen nuorten aikuisten keskuudessa, kuten muuallakin Euroopassa. Nuoret aikuiset ovat sosiaalisesti aktiivisia ja viettävät vapaa-aikaa yksityisissä tapaamisissa, ravintoloissa ja tapahtumissa, missä tartunnat voivat päästä leviämään. Lisäksi vain pieni osa alle 30-vuotiaista on jo saanut täyden rokotesarjan, eli kaksi rokoteannosta.

Suomessa koronatapaukset ovat kesän aikana epidemian kiihtyessä painottuneet erityisesti 20–29-vuotiaiden ikäryhmään. Kesäkuun viikolta 25 alkaen noin kolmannes tartunnoista on todettu tässä ikäryhmässä, viimeisellä raportointiviikolla 31 osuus oli 28 %. Myös 18–19-vuotiailla todetaan runsaasti tartuntoja, joka nostaa 10–19-vuotiaiden ikäryhmän osuutta tartunnoista. 10–19-vuotiaiden tartuntojen osuus viikolla 31 oli 18 %, ja 30–39-vuotiailla osuus samaa tasoa kuin edeltävälläkin viikolla, noin 20 %.

16.8.2021

Sairaalahoidossa Covid-19-potilaita oli 16.8.2021 sairaanhoitopiirien oman ilmoituksen mukaan yhteensä **107**, joista perusterveydenhuollon osastoilla **11**, erikoissairaanhoidon osastoilla **66**, ja teho-osastoilla **30** potilasta. Tehohoitokonsortion ilmoittama potilasmäärä eroaa hieman THL:n raportoimista luvuista, tehohoitokonsortion ilmoittama luku on **32** tehohoitoa tarvitsevaa potilasta. Heikentynyt edpidemiatilanne heijastuu myös erikoissairaanhoidon kuormitukseen, erityisesti tehohoidon tarve on viime viikkoina kasvanut.

Koronarokotukset edistyvät kaikilla alueilla hyvin. Koko maassa 68,9 % väestöstä on saanut ainakin yhden rokoteannoksen, ja toisen annoksen 42,6 % väestöstä (COVID-19-rokotusten edistyminen). Tähän mennessä annetut rokotukset suojaavat jo erittäin hyvin ikääntyneitä sekä niitä vakavalle taudille alttiita, joiden sairastumisen riski on korkein. Tästä merkinä voidaan pitää kuolemantapausten lähes kokonaan loppuminen sekä ilmaantuvuuden matala taso vanhimmissa ikäryhmissä kesän aikana.

Tällä hetkellä ensimmäisen rokoteannoksen saaneiden joukossa todetaan vähitellen kasvavia määriä koronatartuntoja. Tämä on normaali ilmiö rokoteohjelman ollessa vielä kesken ja tartuntapaineen ollessa kova, ja sen voidaan odottaa laantuvan rokotuskattavuuden ja kahden rokoteannoksen saaneiden osuuden noustessa. Täysin rokotettujen joukossa on todettu hyvin vähän vakavia tautitapauksia.

SARS-CoV-2 varianteista Suomessa esiintyy pääosin niin kutsuttua deltavarianttia, eikä ole todennäköistä että tilanne nopeasti muuttuisi. THL seuraa varianttien esiintymistä osana omaa tilanneseurantaa.

Epidemiatilanne on tällä hetkellä koko maassa epävakaata. Tartuntoja todetaan tällä hetkellä niin paljon, että rokotusten ripeästä etenemisestä huolimatta tilanne saattaa nopeastikin heiketä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos katsoo, että nykyisessä epidemiatilanteessa etätyösuositus mahdollistaa sen, että aikuisväestön kontakteja saadaan vähennettyä ja näin hillittyä tartuntojen määrän kasvua. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos arvioi, että nykyisessä epidemiatilanteessa etätyösuosituksen jatkaminen 30.9.2021 asti on perusteltua koko maassa.

Helsinki, 16.8.2021

Pääjohtaja

Markku Tervahauta

Yksikönpäällikkö

Otto Helve

LIITE 1.

Taulukko 1. Todettujen COVID-19 tapausten lukumäärä, ilmaantuvuus, testimäärä ja positiivisten tapausten osuus (14 vrk ja 7 vrk liukuvat raportointiajanjaksot, päivitetty 16.8.2021)

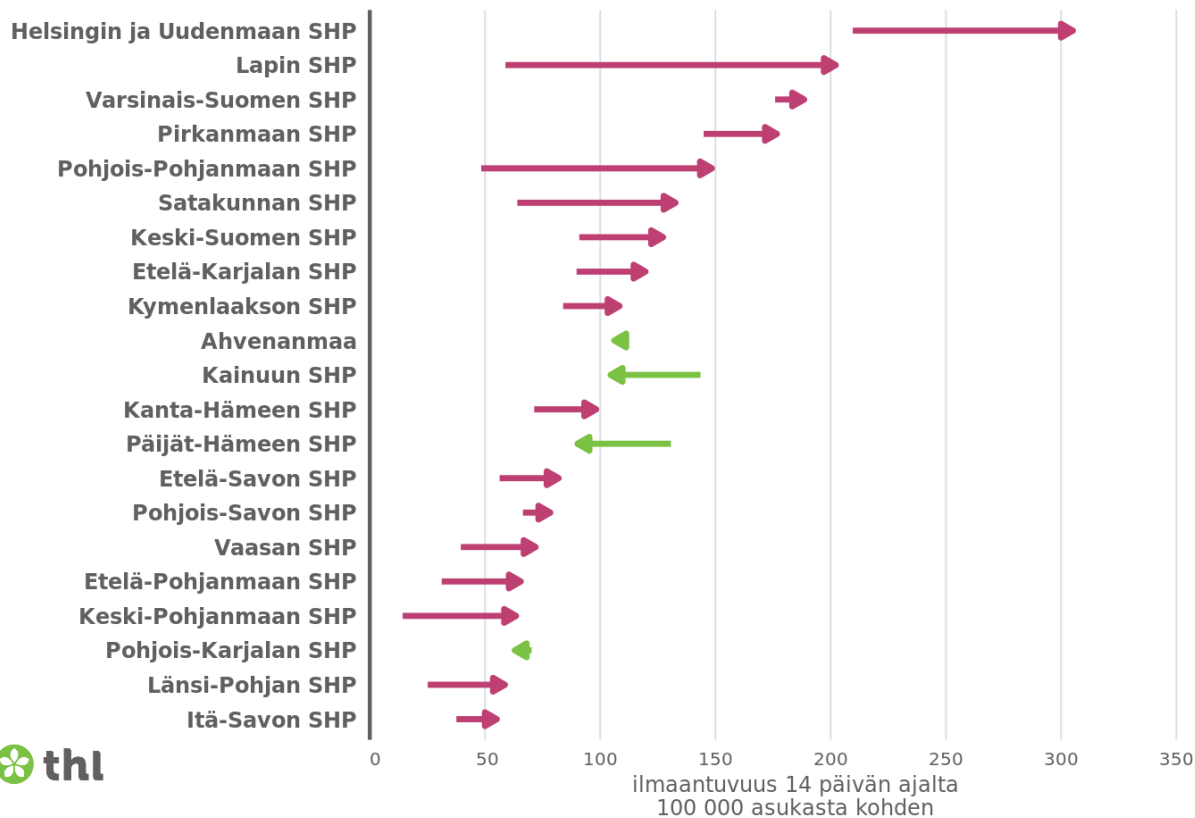
16.8.2021

Ajanjakso	Covid-19 - tapaukset	Ilmaantuvuus / 100 000 väestö	Testimäärä	Testimäärä / 100 000 väestö	Positiivisten tapausten osuus (%)
31.07.- 13.08.	10045	181.2	249369	4498	4.03
17.07.- 30.07.	7126	128.5	234051	4222	3.04
03.07.- 16.07.	3726	67.2	193649	3493	1.92
Ajanjakso	Covid-19 - tapaukset	Ilmaantuvuus / 100 000 väestö	Testimäärä	Testimäärä / 100 000 väestö	Positiivisten tapausten osuus (%)
07.08.- 13.08.	5104	92.1	115735	2088	4.41
31.07.- 06.08.	4941	89.1	133634	2411	3.70
24.07.- 30.07.	4395	79.3	119933	2163	3.66
17.07.- 23.07.	2731	49.3	114118	2058	2.39
10.07.- 16.07.	2099	37.9	98031	1768	2.14
03.07.- 09.07.	1627	29.3	95618	1725	1.70

16.8.2021

Todettujen COVID-19 tapausten ilmaantuvuuden muutos neljän viikon seurantajaksolla

ajanjakso 31.07.-13.08. verrattuna jaksoon 17.07.-30.07.

Kuvaaja 1. Todettujen Covid-19 -tapausten ilmaantuvuuden muutos kahden edellisen 14 päivän seurantajakson ajalta

(14 vrk liukuva raportointiajanjaksot, päivitetty 16.8.2021)

Osastopäällikkö Raimo Antila
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja tasa-arvo-osasto/TTP
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

19.8.2021

raimo.antila@stm.fi

ETÄTYÖSUOSITUKSEN MAHDOLLINEN JATKO ELOKUUSSA 2021

Kun tarkastelee työyhteisöjen merkitystä ja roolia COVID-19-epidemian aikana sekä sen hallinnassa, voi todeta työyhteisöjen tehneen hyvää työtä. Työpaikoilla on otettu työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti ripeästi käyttöön erilaisia koronalta suojaavia toimenpiteitä ja niitä on tarvittaessa tarkennettu. Tämän takia työyhteisöjen painoarvo tartuntojen lähteenä on säilynyt matalana ja talouden pyörät on pidetty globaalisti tarkasteltuna suhteellisen hyvin pyörimässä. Samalla korona-aika on kuitenkin polarisoinut työyhteisöjä. Se on myös tuonut esille uusia mahdollisuuksia ja haasteita.

Etätyösuosituksen osalta Työterveyslaitos suosittelee siirtymistä lainsäädännön mukaiseen riskinarviointiperusteiseen ja työpaikkakohtaiseen COVID-19-pandemian hallintaan. Näkemys perustuu Työterveyslaitoksen tilannekuvaan työikäisten rokotekattavuudesta, työpaikkojen vahvasta kyvystä ohjata itse omaa suojautumistasoaan sekä etätyösuosituksen suhteellisuuteen muihin yhteiskunnallisiin rajoitustoimenpiteisiin verrattuna. Osana syksyn riskinarviointiprosessia työyhteisöille on kuitenkin korostettava jatkuvaa, alueellisen tautitilanteen seurantaa, työyhteisökohtaisen rokotustilanteen mahdollisimman hyvää huomiointia, maltin säilyttämistä suojaustoimenpiteiden purkamisessa sekä tarvittaessa nopeaa kykyä palauttaa käyttöön opittuja suojaustoimenpiteitä. Samalla erityishuomio kannattaa kiinnittää uusien parhaiden suojautumiskäytäntöjen luomiseen ja jakamiseen, kuten korona-aikana on kiitettävästi tapahtunut.

Lisäksi Työterveyslaitos suosittelee kolmikantaisen, ”paluu tulevaisuuteen” -valmistelutyön käynnistämistä kahdella tasolla. Ensiksi vastaamaan lähikuukausien aikana esille nouseviin jo osin havaittuihin kysymyksiin sekä toiseksi analysoimaan koronan jälkeisen työelämän keskeisiä haasteita. Tässä yhteydessä on tärkeää nähdä, että koronaepidemia on pidemmällä juoksulla ennen kaikkea muutos ajattelutavassa, arvoissa ja tavoissa toimia. Osana tätä muutosprosessia on vuoden 2020 alun jälkeen otettu käyttöön suuri määrä työpaikkakohtaisia koronapoikkeusjärjestelyjä. Myös näiden purkaminen on merkittävä prosessi, joka on tehtävä huolella ja harkiten vahvassa työpaikkakohtaisessa työturvallisuus- ja työterveysyhteistyössä. Samalla meidän on proaktiivisesti käsiteltävä muutokseen liittyviä hankalia kysymyksiä (kuten rokotetietojen julkisuus, koronapassien käyttö työelämässä, etätyöpatian kohtaaminen tai pelot toimistolle paluusta) kattavasti ja ongelmia pöydän alle lakaisematta.

Tämän syksyn aikana tehtävät päätökset ovat työelämän tulevaisuuden kannalta keskeisiä: Ne raivaavat polun ja on nähtävä osana isompaa kokonaisuutta. Yleisesti uudistuminen

tapahtuu usein pakon edessä. Näin on ollut myös nyt: koronapandemia on kirittänyt digiloikkaa. Edelläkävijät ovat kehittäneet uusia digiratkaisuja työhön, ja niiden integraatio arkeen on edistynyt. Myös aloittelijat ovat ottaneet digiloikan alkuaskelia. Pandemian alussa koronarajoitteet pakottivat yllätykselliseen ja nopeaan siirtymiseen etätöihin myös töissä, joissa etätö ei aiemmin ollut totuttu työntekemisen muoto. Varsin sujuva ja onnistunut etätösiirtymä kertoo osaltaan digitalisaation ja teknologian korkeasta tasosta suomalaisessa työelämässä. Suomella on hyvät mahdollisuudet kehittyä edelläkävijämaaksi, jossa etä- ja hybridityötä tehdään työhyvinvointia ja tuottavuutta yhtäaikaaisesti edistävällä tavalla. Mikäli tartumme tilaisuuteen ja otamme tulevat askeleet oikein.

Antti Koivula
pääjohtaja